Pokazatelji profitabilnosti hrvatskih banaka

Rupić, Ivona

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:439789

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković”

IVONA RUPIĆ

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI HRVATSKIH BANAKA

Završni rad

Pula, listopad 2015.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković"

IVONA RUPIĆ

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI HRVATSKIH BANAKA

Završni rad

Broj indeksa: 2643-E, redoviti student
Smjer: Financijski management

Predmet: Bankarski management
Mentor: izv. prof. dr. sc. Manuel Benazić

Pula, listopad 2015.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Ivona Rupić, kandidatkinja za prvostupnicu Financijskog managementa, izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što pokazuju korištene bilješke i literatura. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno, da je prepisan iz kojega necitiranog rada te da niti jedan dio rada ne krši autorska prava. Izjavljujem, također, da niti jedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica:

U Puli, 06.10.2015. godine _____

Sadržaj

1. Uvod **3**

2. Temeljna financijska izvješća banaka **4**

2.1. Bilanca 4

2.2. Račun dobiti i gubitka 5

2.3. Izvještaj o novčanom tijeku 6

2.4. Izvještaj o kapitalu 6

3. Mjerenje i ocjenjivanje bankovnog poslovanja **7**

3.1. Najznačajniji pokazatelji bankovnog poslovanja 7

3.2. Utjecaj rizika na poslovanje banaka 9

4. Pokazatelji profitabilnosti hrvatskih banaka **10**

4.1. Opći pokazatelji poslovanja 11

4.2. Kretanje cijena dionica najvećih banaka (PBZ, Zaba) 20

4.3. Profitabilnost imovine - ROA 23

4.4 Profitabilnost kapitala - ROE 24

4.5. Operativni prihod 25

4.6. Troškovna efikasnost 28

4.7. Neto kamatna marža 30

4.8. Neto nekamatna marža 31

4.9. Kamatna marža 32

5. Zaključak **34**

Literatura **36**

Popis grafikona **38**

Sažetak **39**

Summary **40**

1. Uvod

Banka i njezin cjelokupni sustav imaju važnu ulogu u ekonomskom razvoju svake zemlje. Banke su definiraju kao financijske institucije kojima je primarni zadatak pružanje bankarskih usluga unutarnjim i vanjskim korisnicima. Unutarnji korisnici bankarskih usluga su njezini zaposlenici i menadžment, a pod vanjskim korisnicima podrazumijevaju se središnje banke stranih država, dobavljači, investitori, štediše, vlasnici i slično. Kako bi ti isti korisnici bili sigurni u uspješno i sigurno poslovanje banke, banka je dužna sastavljati temeljna financijska izvješća koja moraju biti kontrolirana i regulirana. Također, dužna je središnjoj banci izraditi i dostaviti godišnja financijska izvješća u kojima moraju biti sadržane važne informacije vezane uz bankovno poslovanje, odnosno njezine poslovne događaje, informacije o aktivnostima vezane uz poslovanje s dionicama, mišljenje revizora i slično. Analizom financijskih izvješća stvara se uvid u kvalitetu i uspješnost poslovanja te se prikazuju snage i slabosti pojedine banke. Temeljni financijski izvještaji banke su: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom tijeku i izvještaj o kapitalu. Kako bi se uspješno provela analiza navedenih financijskih izvještaja, koriste se različiti pokazatelji. Pokazatelje je nužno računati i uspoređivati jednakim postupkom kako ne bi došlo do pogreške prilikom iznošenja zaključka.

Cilj rada zasniva se na razumijevanju financijskih pokazatelja banaka, prije svega pokazatelja profitabilnosti budući da isti daju temeljnu sliku određene banke njezinim unutarnjim i vanjskim korisnicima koji su prethodno navedeni.

Svrha rada je utvrditi kako se navedeni pokazatelji kreću u promatranim godinama, što je uzrok njihova kretanja, te njihov utjecaj na cjelokupnu sliku poslovanja banke.

Sadržaj rada podijeljen je u tri dijela koji obuhvaćaju temeljna financijska izvješća, mjerenje i ocjenjivanje bankovnog poslovanja te pokazatelje profitabilnosti hrvatskih banaka. U prvom dijelu, objašnjena su financijska izvješća banaka koja predstavljaju temelj za donošenje odluka. Zatim, u drugom dijelu definirani su najznačajniji pokazatelji poslovanja te rizici s kojima se banke susreću obavljajući djelatnost u složenoj i promjenjivoj okolini. Nadalje, u trećem dijelu rada definirani su i analizirani opći pokazatelji poslovanja,njihova kretanja u promatranim godinama, opisana su kretanja dionica dviju većih hrvatskih banaka te su definirani i objašnjeni pokazatelji profitabilnosti banaka. Nakon svega, slijedi iznošenje konačnog zaključka rada i istraživanja.

Rad se sastoji od dva dijela, teorijskog i praktičnog. U teorijskom dijelu rada koristit će se stručna i znanstvena literatura. Zatim, u praktičnom dijelu koristiti će se metoda indukcije kako bi se donijeli zaključci na temelju prikupljenih podataka. Na temelju metode dedukcije iznosit će se pojedinačni zaključci. Metoda analize služit će za raščlanjivanje složenih pojmova i proučavanje svakog pojedinačno. Povijesna metoda korištena je kako bi se utvrdili mogući utjecaji koji su prethodili kretanjima pokazatelja u promatranim godinama. Komparativna analiza koristit će se kako bi se usporedili pokazatelji u promatranim godinama te metoda deskripcije koja je korištena kako bi se opisale date činjenice.

2. Temeljna financijska izvješća banaka

Budući da banke posluju u složenoj i promjenjivoj okolini, izložene su različitim rizicima i uvjetima poslovanja, dužne su sastavljati strogo kontrolirana i regulirana financijska izvješća kako bi svojim korisnicima osigurale istinit i objektivan uvid u uspješno i sigurno poslovanje. Temeljna financijska izvješća rezultat su određenih poslovnih događaja. Korisnici bankarskih usluga najsigurnije će doći do informacija o banci preko financijskih izvještaja.

Temeljna financijska izvješća banke su: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom tijeku te izvještaj o kapitalu. Ove odrednice sadrže usporedne podatke za prethodnu i tekuću poslovnu godinu. Bilanca i račun dobiti i gubitka smatraju se najvažnijim financijskim izvješćima banke, budući da je aktiva odgovorna za većinu operativnih prihoda dok račun dobiti i gubitka uzrokuje većinu operativnih troškova.

Navedeni financijski izvještaji mogu biti statični i dinamični. Bilanca je statičan pokazatelj jer nam govori o situaciji na točno određeni datum, za razliku od ostalih pokazatelja koji imaju dinamičan karakter jer prikazuju promjene ekonomskih kategorija, ali u određenom vremenu. Financijski izvještaji su međusobno različiti, ali zajedno daju cjelokupnu sliku poslovanja određene banke.[1]

2.1. Bilanca

Bilanca te račun dobiti i gubitka predstavljaju dva najvažnija financijska izvješća. „Bilanca prikazuje iznos i sastav izvora sredstava koje je banka priskrbila za financiranje aktivnosti

[1] Rose, Peter, S., Menadžment komercijalnih banaka, MATE d.o.o. Zagreb, str. 117.

posuđivanja i investiranja, te koliko je novca plasirano u kredite, vrijednosnice i ostalo“[2]. Bilanca je izvješće koje se sastoji od dva ključna dijela, aktive i pasive, odnosno imovine i njezinih izvora. U svakom trenutku imovina mora biti jednaka izvorima, odnosno aktiva mora biti jednaka pasivi. Aktiva predstavlja imovinu banke kojom ona raspolaže.

U bilanci banke, aktivu čine[3]:

- Gotovina u trezoru i depoziti u drugim depozitnim institucijama – služi u pokrivanju potreba za likvidnošću, u slučaju podizanja depozita, potražnje za kreditima od strane klijenata i slično.
- Vrijednosnice vlade i privatnih osoba koje nose kamate kupljene na otvorenom tržištu – sekundarni izvor likvidnosti i izvor prihoda.
- Krediti i lizinzi dostupni klijentima – odobravaju se radi prihoda koje nose.
- Mješovita imovina – sadrži fiksnu imovinu u vlasništvu banke i investicije u podružnici (ako ih ima).

Pasiva je izvor imovine banke. Sastoji se od vlastitog kapitala i obveza. Sastavni dijelovi pasive su[4]:

- Depoziti koje je banka dužna raznim osobama, od kojih je i primila iste depozite.
- Nedepozitna zaduživanja na tržištu novca i kapitala.

Kapital banke sastoji se od temeljnog i dopunskog kapitala. Primarni kapital banke čine izdane obične i povlaštene dionice, zadržana dobit, nekumulativne participativne povlaštene obveznice dok dopunski kapital čine ostale kumulativne preferencijalne dionice, hibridni dužnički i vjerovnički instrumenti, rezerviranja za gubitke po kreditima, subordinirane note i obveznice.[5]

2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka je izvještaj o prihodima, rashodima i financijskom rezultatu koji određenim korisnicima daje informaciju o uspješnosti poslovanja banke u određenom obračunskom razdoblju, najčešće jedna kalendarska godina. Račun dobiti i gubitka može se

[2] loc. cit.
[3] ibidem str. 119.
[4] loc. cit.
[5] Kandžija, Vinko, Živko, Ivica, Poslovna politika banaka, Sveučilište u Mostaru i Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru te Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Mostar – Rijeka, 2014., str. 185.

prikazivati u obliku jednostranog ili dvostranog računa. U praksi se češće koristi jednostrani račun.

Prihodi, rashodi te dobit ili gubitak poslovanja, odnosno razlika između prihoda i rashoda, predstavljaju glavne stavke računa dobiti i gubitka. Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS), prihodi su „povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva, povećanja sredstava ili smanjenja obveza, što ima za posljedicu povećanje glavnice, dok rashod predstavlja smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava, što ima za posljedicu smanjenje glavnice“[6].
Financijski rezultat kao razlika utvrđuje se na kraju obračunske godine.

2.3. Izvještaj o novčanom tijeku

Izvještaj o novčanom tijeku je sastavni dio temeljnih financijskih izvještaja koji nam govori odakle je banka nabavila sredstva koja je koristila u određenom trenutku te kako ih je iskoristila[7]. Naziva se još i izvješće o izvorima i korištenju sredstava. Budući da između prihoda i primitaka te rashoda i izdataka postoji nesklad, izvještaj o novčanom tijeku omogućuje utvrđivanje trenutno raspoloživih sredstava. Čisti novčani tijek predstavlja razliku između ukupnih primitaka i ukupnih izdataka.

Novčani tijek kod banaka sastoji se od novčanog tijeka iz redovitih poslovnih, investicijskih te financijskih aktivnosti.

2.4. Izvještaj o kapitalu

Izvještaj o promjenama kapitala daje prikaz stanja kapitala banke na zadnji dan prethodne i tekuće godine. Sadrži pregled dioničkog kapitala i pričuva. Vlasnički kapital predstavlja osnovu financijske snage banke koja se može koristiti za pokrivanje gubitaka, zaštitu deponenata i drugih kreditora. Sastavlja se za određeno obračunsko razdoblje, najčešće jednu poslovnu godinu[8].

[6] Međunarodni računovodstveni standardi (MRS): Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2000., str. 324.
[7] Rose, Peter, S., op. cit. str. 144.
[8] loc. cit.

3. Mjerenje i ocjenjivanje bankovnog poslovanja

Prilikom mjerenja i ocjenjivanja bankovnog poslovanja, polazna stavka su financijski izvještaji i to, bilanca te račun dobiti i gubitka. Strogo su kontrolirani i regulirani. Ocjenjivanje i mjerenje bankovnog poslovanja na temelju financijskih izvještaja važno je kako bi korisnicima bankarskih usluga, javnosti, regulatorima stabilnosti financijskog sustava, vlasnicima, menadžmentu i ostalima dali točnu informaciju o uspješnosti poslovanja banke.

Prilikom ocjenjivanja bankovnih izvještaja kako bi se utvrdila uspješnost banke, koriste se različiti odnosi, omjeri i pokazatelji. Prvi korak prilikom mjerenja i ocjenjivanja je definiranje ciljeva banke. Kako bi se ciljevi mogli ostvariti, potrebno je da budu realni i ostvarivi.

3.1. Najznačajniji pokazatelji bankovnog poslovanja

Prilikom iznošenja zaključka, važno je da pokazatelji budu uspoređeni jedni s drugima. Pokazatelji poslovanja pojedine banke najčešće se uspoređuju sa[9]:

- pokazateljima iste banke iz proteklih razdoblja,
- planiranim pokazateljima tj. pokazateljima izračunatim na temelju budžetiranih financijskih izvještaja za analizirano razdoblje,
- pokazateljima drugih banaka,
- agregatnim pokazateljima bankarske industrije.

Najznačajniji pokazatelji poslovanja banke su[10]:

1) pokazatelji odnosa u bilanci banke,
2) pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka,
3) pokazatelji marže kamata, naknade i operativnih troškova,
4) pokazatelji prosječnih kamatnih stopa,
5) pokazatelji profitabilnosti.

Navedeni pokazatelji opisani su u nastavku rada, dok je postupak izračunavanja prikazan u tablici 1. priloženoj u prilozima.

[9] Briški, Dalibor, Analiza financijskih izvještaja banke pomoću financijskih pokazatelja, Računovodstvo i financije, 4/1996., HZRiF, Zagreb, str. 13.
[10] Kandžija, V., Živko, I., op. cit. str. 333.

Ad 1) U ovu skupinu ubrajaju se sljedeći pokazatelji[11]:

- odnos kapitala i ukupne aktive (Koristi se za utvrđivanje kretanja udjela kapitala u ukupnoj aktivni banke.)
- odnos ukupnih obveza i ukupne aktive (Ukazuju na stupanj zaduženosti banke.)
- koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu (Pokazuje koliko je kapitala banci preostalo za financiranje.)
- koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu i udjele (Ukazuje na to koliko je kapitala slobodno za financiranje bankovnih poslova.)
- stupanj samofinanciranja klijenta (Prikazuje koliko se koriste sredstva nabavljena od klijenta za plasmane klijentima.)

Ad 2) Ova skupina pokazatelja uključuje sljedeće pokazatelje[12]:

- ekonomičnost ukupnog poslovanja (Ukazuje na to koliko je banka ostvarila prihoda po jedinici rashoda.)
- odnos kamatnih prihoda i kamatnih troškova (Pokazuje koliko se kamatnih prihoda ostvarilo po jedinici kamatnih troškova.)
- odnos ukupnih prihoda i troškova (Pokazuje za koliko su ukupni prihodi veći od operativnih troškova i vrijednosnih usklađenja.)
- odnos prihoda od naknada i provizija u ukupnim prihodima (Pokazuje koliko je banka ostvarila prihoda iz nerizičnog poslovanja.)

Ad 3) Ova skupina pokazatelja uključuje sljedeće pokazatelje[13]:

- marža kamata,
- marža naknada,
- marža operativnih troškova.

Navedene pokazatelje nužno je promatrati zajedno, jer daju cjelokupnu sliku uspješnosti poslovanja. Cilj svake banke je prihodom od kamata pokriti operativne troškove, kako bi neto prihod od kamata predstavljao čistu dobit.

[11] Filipović, Ivica, Oblikovanje računovodstvenog modela informacija za procjenu boniteta i donošenje odluka u međuovisnim poslovnim sustavima, doktorska disertacija, Ekonomski fakultet Split, Split, 2006., str. 110.
[12] ibidem, str. 113.
[13] ibidem, str. 114.

Ad 4) U ovu skupinu pokazatelja ubrajaju se sljedeći pokazatelji[14]:

- prosječna aktivna kamatna stopa (Ukazuje na to koliko banka prosječno zarađuje na svoje plasmane.)
- prosječna pasivna kamatna stopa (Ukazuje na prosječni trošak depozita i primljenih kredita.)

Ad 5) Ključni pokazatelji profitabilnosti su[15]:

- profitabilnost imovine (ROA),
- profitabilnost kapitala (ROE) i
- profitabilnost ulaganja (Ukazuje na to koliko je banka ostvarila sredstava ulaganjem u udjele drugih trgovačkih društava.)

3.2. Utjecaj rizika na poslovanje banaka

Budući da banke posluju u složenoj i promjenjivoj okolini, izložene su različitim rizicima poslovanja. Rizici poslovanja banaka mogu se podijeliti u dvije skupine, a to su:

- sistemski rizik – rizik koji se ne može izbjeći niti diversificirati,
- nesistemski rizik – može se izbjeći te diversificirati.

Prema financijskoj teoriji, sistemski rizik je „predstavljen domino efektom u propadanju banaka. Vodi ka nacionalnoj i međunarodnoj financijskoj nestabilnosti. Nesistemski rizik predstavlja rizik kojemu se svaka pojedina banka izlaže u svom poslovanju. Može se ukloniti ili smanjiti diversifikacijom ili širenjem portfelja“[16].

Pojedina banka može biti izložena riziku poslovanja iz raznih razloga primjerice složenost poslova koje obavlja, njezina veličina i obujam poslovanja, tehnologija, inovacije i slično.

Vrlo bitno za banku je uspješno upravljanje rizikom poslovanja. „Upravljanje rizikom je skup aktivnosti kojima se utječe na rizični profil banke, a čine ga: identificiranje, mjerenje, nadzor i kontrola“[17].

[14] ibidem, str. 115.
[15] loc.cit.
[16] Horne, James, Financijsko upravljanje i politika, MATE d.o.o, Zagreb, 1993., str. 71.
[17] Kandžija, V., Živko, I., op. cit., str. 251.

Najčešći bankarski rizici su sljedeći[18]:

1. *Kreditni rizik* (Kreditni rizik predstavlja rizik da će dio kredita banka izgubiti na vrijednosti, odnosno postati loši te gurnuti banku u propast.)[19];
2. *Rizik likvidnosti* (Rizik likvidnosti predstavlja rizik o nesposobnosti banke da posjeduje dovoljnu količinu sredstava za posuđivanje. Time mogu biti izazvane da posuđuju sredstva po relativno visokim troškovima Jedan od indikatora koji ukazuje na probleme banke s likvidnošću je povećanje kamatnih stopa kojima se privlače depoziti tj. sredstva.)[20];
3. *Tržišni rizik* (Rast kamatnih stopa može izazivati smanjenje tržišne vrijednosti portfelja imovine te time suočiti banku s tržišnim rizikom.)[21];
4. *Rizik kamatne stope* (Rizik kamatne stope odnosi se na utjecaj promjenjivih kamatnih stopa. Naime, ukoliko troškovi kamata na posuđen novac rastu brže nego prihodi od kamata po kreditima, doći će do smanjenja kamatne marže.)[22];
5. *Rizik zarade* (Uzrok pada bankovne zarade moguć je iz više razloga od kojih su najčešći: gospodarska situacija zemlje, promjene u zakonima, regulacije i slično. Neto prihod predstavlja onaj iznos koji banci preostaje nakon što je podmirila sve svoje obveze.)[23];
6. *Rizik solventnosti* (Rizik solventnosti predstavlja rizik da će radi držanja velikog broja loših kredita doći do smanjenja tržišne vrijednosti velikog dijela portfelja vrijednosnica. Prvi znakovi koji mogu ukazivati na probleme s solventnošću su pad cijena i dobiti od dionica te velika količina neosiguranih depozita.)[24].

4. Pokazatelji profitabilnosti hrvatskih banaka

U nastavku rada, nastojat će se pomoću najznačajnijih pokazatelja profitabilnosti, napraviti analiza poslovanja hrvatskih banaka pomoću temeljnih financijskih izvještaja. Usmjerenost će biti na općim pokazateljima poslovanja i kretanja vrijednosti dionica najvećih hrvatskih banaka. Također slijedi osvrt na operativne prihode, troškovnu efikasnost, neto kamatnu maržu, neto nekamatnu maržu i kamatnu maržu naknada.

[18] Rose, P., S., op. cit. str. 170
[19] loc.cit. str. 170.
[20] ibidem, str. 171.
[21] ibidem, str. 172.
[22] ibidem, str. 173.
[23] ibidem, str. 174.
[24] loc. cit. str. 174.

4.1. Opći pokazatelji poslovanja

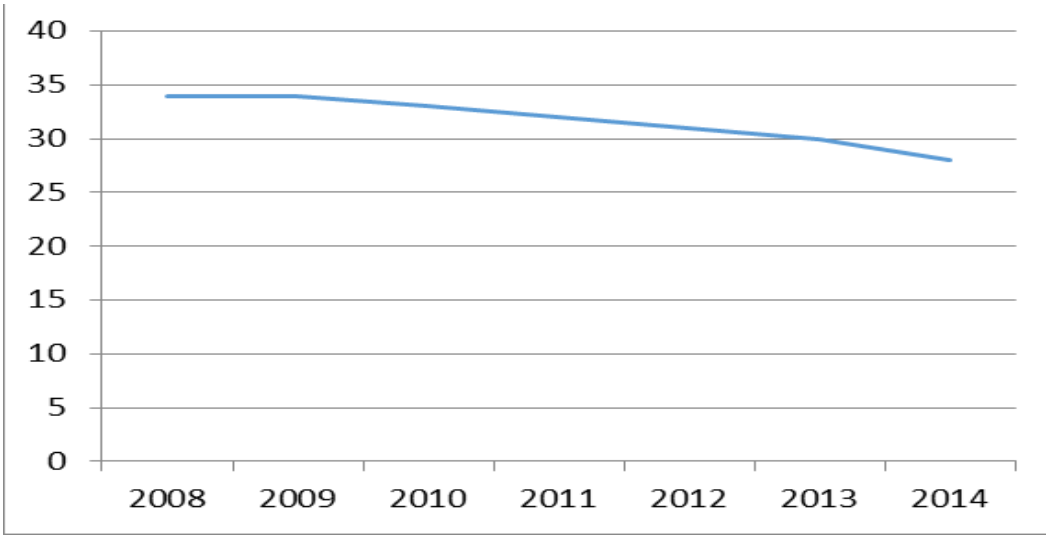
Među najznačajnije opće pokazatelje poslovanja ubrajamo:

1.) broj banaka,
2.) imovinu banaka,
3.) vlasničku strukturu,
4.) imovinu po zaposlenom,
5.) financijsku polugu,
6.) stopu adekvatnosti jamstvenog kapitala.

Ad 1) Ukupan broj banaka

U nastavku slijedi prikaz kretanja hrvatskih banaka u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 1. Broj banaka u Hrvatskoj u razdoblju od 2008. do 2014. godine

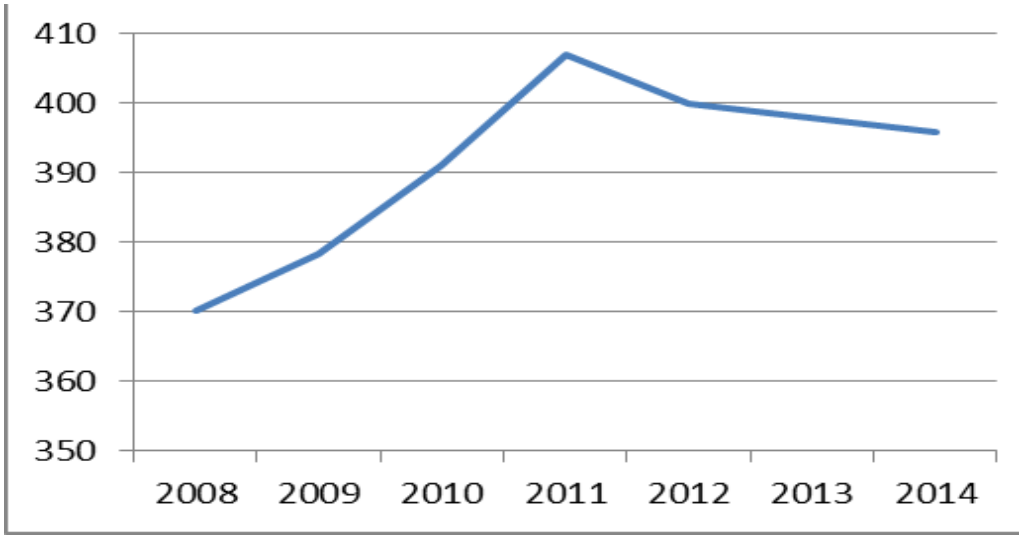
Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

Promatrajući trend kretanja banaka u razdoblju od 2008. godine do 2014. godine u prikazanom grafikonu, uočava se pad broja banaka kroz godine. U 2008. i 2009. godini, broj banaka iznosio je 34 i od tada kontinuirano pada. U 2014. godini broj banaka iznosio je 28.

Ad 2) Ukupna imovina (aktiva) banaka

U nastavku slijedi prikaz ukupne imovine banaka u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 2. Ukupna imovina banaka u razdoblju od 2008. do 2014. godine (u mlrd. kn)

Izvor: Izrada autorice: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

U 2008. godini značajno je usporen rast imovine banaka kao posljedica promjena u međunarodnom i domaćem okruženju kao i mjere HNB-a. Mjere HNB-a bile su usmjerene na ograničavanje plasmana i inozemnog zaduživanja[25]. Tako je ukupna imovina banaka u 2008. godini iznosila 370,09 mlrd. kn. Kroz 2009. godinu imovina je porasla te je iznosila 378,37 mlrd. kn, da bi ponovno se ponovno blago povećala u 2010. godini i to na 391,07 mlrd. kn. Iako je gospodarska situacija u 2011. godini bila i dalje usporena, došlo je do blagog rasta imovine banaka koja je tada iznosila 406,94 mlrd. kn. Razlog njezina povećanja je povećanje kapitala i depozita, posebice depozita inozemnih vlasnika banaka[26]. U 2012. godini dolazi do smanjenja ukupne imovine banaka pri čemu se trend smanjenja nastavio se i kroz 2013. te 2014. godinu čemu je doprinijelo negativno kretanje neto kredita, posebice kredita trgovačkim društvima[27].

[25] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 17., str. 19.
[26] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 23., str. 10.
[27] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 28., str. 8.

Ad 3) Imovina po zaposlenom

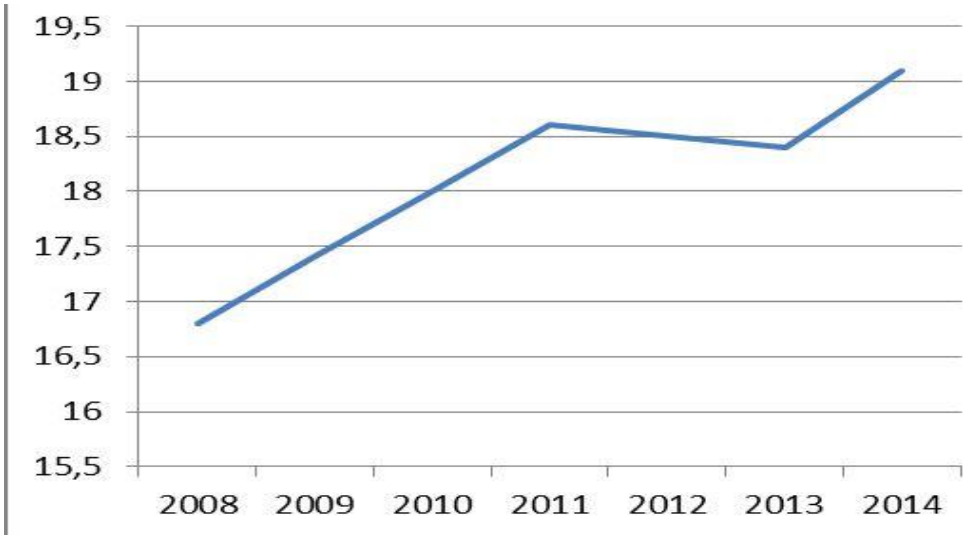
Pokazatelj se računa u postotcima, a poželjno je da imovina po zaposlenom bude što veća. Formula za izračun pokazatelja glasi[28]:

(1)

$$\frac{imovina\ banaka}{broj\ zaposlenih\ u\ bankama}$$

U nastavku slijedi prikaz kretanja imovine po zaposlenom u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 3. Imovina po zaposlenom u razdoblju od 2008. do 2014. (u%)

Izvor: izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

Iz grafikona je uočljivo da se imovina po zaposlenom banaka tijekom cijelog razdoblja promatranja uglavnom povećavala osim u 2012. i 2013. godini. Iz kretanja pokazatelja može se primijetiti da se učinkovitost zaposlenika u bankama povećava.

Ad 4) Vlasnička struktura banaka

Vlasnička struktura banaka također je pokazatelj koji se prikazuje u postotcima. Razlikujemo vlasničku strukturu banaka u domaćem državnom vlasništvu, vlasničku strukturu banaka u domaćem privatnom vlasništvu te vlasničku strukturu banaka u stranom vlasništvu.

[28] Rose, P., S., op. cit. str. 176.

Formula za izračun vlasničke strukture banaka u domaćem državnom vlasništvu glasi [29]:

(2)

$$\frac{\textit{imovina banaka u domaćem državnom vlasništvu}}{\textit{ukupna imovina banaka}}$$

formula za izračun vlasničke strukture banaka u domaćem privatnom vlasništvu glasi[30]:

(3)

$$\frac{\textit{imovina banaka u domaćem privatnom vlasništvu}}{\textit{ukupna imovina banaka}}$$

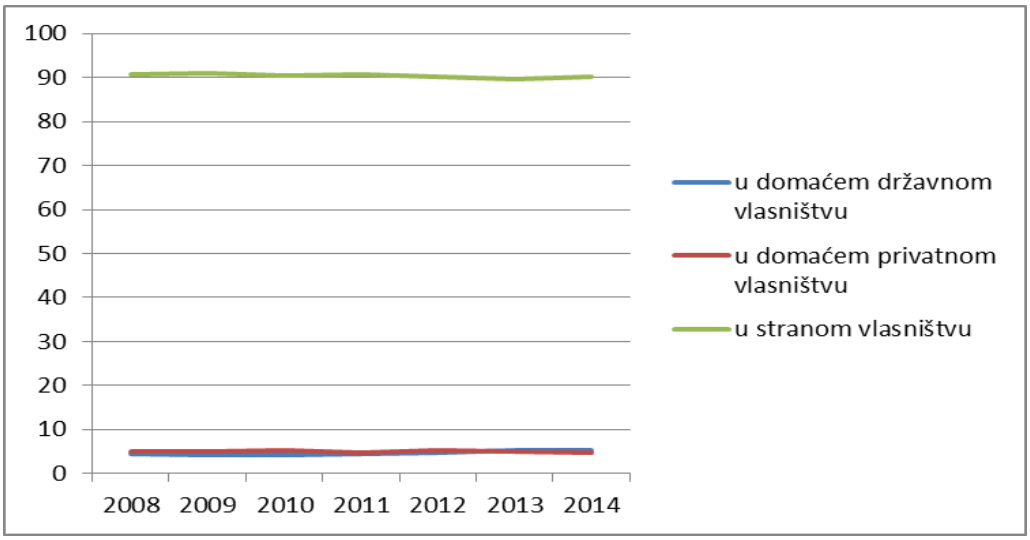
dok formula za izračun vlasničke strukture banaka u stranom vlasništvu glasi[31]:

(4)

$$\frac{\textit{imovina banaka u stranom vlasništvu}}{\textit{ukupna imovina banaka}}$$

U nastavku slijedi grafički prikaz vlasničke strukture banaka u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 4. Vlasnička struktura banaka u razdoblju od 2008. do 2014. godine (u %)

Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

[29] Hrvatska narodna banka, Standardni prezentacijski format, Hrvatska narodna banka, 2015.
[30] Hrvatska narodna banka, Standardni prezentacijski format, Hrvatska narodna banka, 2015.
[31] Hrvatska narodna banka, Standardni prezentacijski format, Hrvatska narodna banka, 2015.

Promatrajući vlasničku strukturu banaka u domaćem državnom, privatnom i stranom vlasništvu, može se uočiti kako se kroz promatrane godine nije bitno mijenjala.

Vlasnička struktura u domaćem državnom vlasništvu nije se bitno mijenjala te se kretala na razini od 4-5%.

Vlasnička struktura banaka u domaćem privatnom vlasništvu također ostvaruje slična kretanja kao i vlasnička struktura u domaćem državnom vlasništvu.

Vlasnička struktura banaka u stranom vlasništvu također se u promatranim godinama nije značajno mijenjala ali je njezin udio na znatnoj višoj razini u odnosu na strukturu u domaćem državnom i domaćem privatnom vlasništvu te se kreće na razini od 90%.

Ad 5) Indeks koncentracije

Indeks koncentracije je pokazatelj koji se također prikazuje u postotcima te se prikazuje na dvije razine, i to, na razini dvije najveće banke te na razini četiri najveće banke. Indeksi koncentracije koriste se kako bi se utvrdilo kakva je uloga vodećih banaka u hrvatskom bankarskom sektoru. Povećanje navedenog indeksa ukazuje nam na stupanj utjecaja, odnosno stupanj nadziranja pojedinih banaka nad drugima te njihovu moć upravljanja cjelokupnim bankarskim sektorom. Ovaj pokazatelj je bitan jer ukazuje na mogućnost da dvije ili četiri banke imaju utjecaj na odluke ostalih banaka, u vidu kamatnih stopa na kredite i depozite i slično. Formula za izračun indeksa koncentracije glasi [32]:

(5)

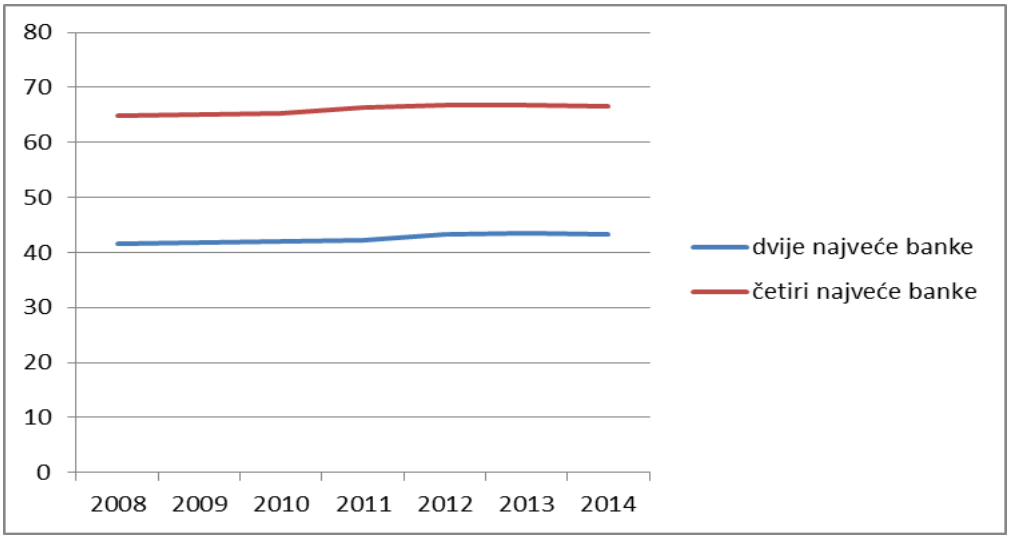
$$CR_k = \sum_{i=1}^{k} s_i$$

pri čemu je, *k* broj banaka čiji se udio promatra u ukupnom broju banaka, a *s* je udio pojedine banke.

[32] Ljubaj, Igor, Publikacije, P-21, Indeksi koncentracije bankarskog sektora u Hrvatskoj, Hrvatska narodna banka, Zagreb, 2005., str. 4.

U nastavku slijedi prikaz indeksa koncentracije u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 5. Indeks koncentracije u razdoblju od 2008. do 2014. godine (u %)

Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

Kao što se vidi iz grafikona, indeks koncentracije na razini četiri i dvije najveće banke bilježi sličan trend kretanja, ali shodno navedenom vidljivo je da se indeks koncentracije dvije najveće banke kreće na razini 40%, dok se indeks četiri najveće banke kreće na razini od 60%, što predstavlja relativno visoku koncentraciju, pa se može smatrati da hrvatsko bankarsko tržište ima karakteristike oligopolističkog tržišta.

Ad 6) HHI (Imovina)

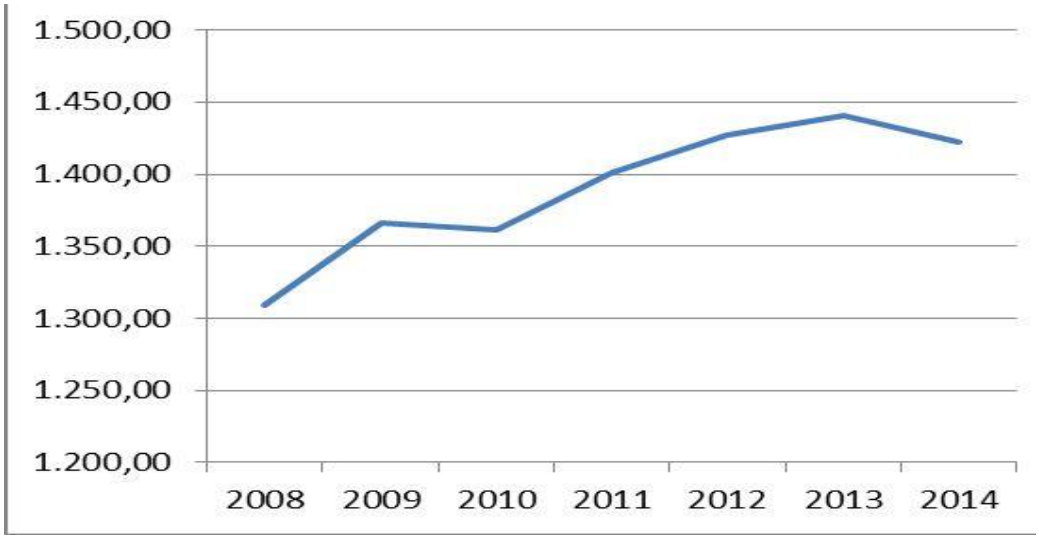
Herfindahl-Hirschmanov indeks (HHI) je indeks koji se koristi u analizama prilikom budućih spajanja banaka. Hrvatska narodna banka u Biltenu u bankama objavljuje HHI indeks. Navedeni indeks računa se prema sljedećoj formuli[33]:

$$\sum \frac{imovina\ banke}{imovina\ svih\ banaka} * 100 \qquad (6)$$

[33] Hrvatska narodna banka, Bonitetni podaci o poslovanju kreditnih institucija, Hrvatska narodna banka, Zagreb, 2014., str. 4.

U nastavku slijedi prikaz HHI (Imovina) u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 6. HHI (Imovina) u razdoblju od 2008. do 2014. godine

Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

Iz grafikona je uočljivo da pokazatelj u promatranom razdoblju ostvaruje trend rasta, izuzev u 2010. i 2014. godini. Iz kretanja pokazatelja uočljivo je da se indeks koncentracije u hrvatskom bankarskom sektoru povećava. Temeljem ovog pokazatelja, čija je najveća vrijednost 10.000, može se zaključiti da je hrvatsko bankarsko tržište još uvijek daleko od monopola.

Ad 7) Financijska poluga

Financijska poluga koristi se prilikom istraživanja optimalnih odnosa između vlastitog i tuđeg kapitala. „Pojam financijske poluge odnosi se na korištenje duga s nadom da zajmoprimac može stvoriti zarade iznad troška duga, kako bi time povećao povrat vlasnicima tvrtke“[34]. Financijska poluga računa se stavljajući u omjer kapital i ukupnu imovinu te se prikazuje u postotcima. Financijska poluga označava zaduženost banke. Što je pokazatelj veći, veća je zaduženost banke tj. obveze po tuđim izvorima sredstava su veći. Niža financijska poluga dovodi do nametanja strožih zakonskih ograničenja za banku[35].

[34] Rose, S.,Peter, op.cit. str. 566.
[35] Mishkin, Frederic, S., Ekonomija novca, bankarstva I financijskih tržišta, MATE d.o.o., Zagreb, 2010., str. 284.

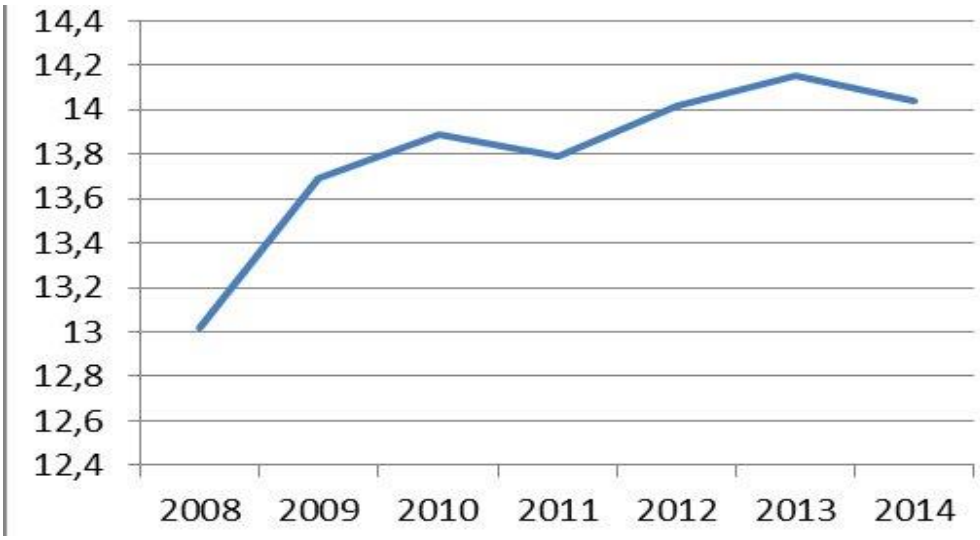
U nastavku slijedi formula za izračun financijske poluge.

Formula za izračun glasi[36]:

$$\frac{kapital}{ukupna\ imovina} \tag{7}$$

U nastavku slijedi grafički prikaz kretanja financijske poluge banaka u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 7. Financijska poluga u razdoblju od 2008. do 2014. godine (u %)

Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, broj 17-28.

Temeljem kretanja financijske poluge banaka moguće je ustanoviti da isti raste izuzev 2011. kada je iznosio 13,02% i 2014. godine kada je iznosio 14,04%. Iz kretanja pokazatelja može se zaključiti da se količina kapitala banaka u odnosu na njihovu ukupnu imovinu povećava.

Ad 8) Stopa ukupnog kapitala (stopa adekvatnosti jamstvenog kapitala)

Adekvatnost kapitala predstavlja sposobnost banke da osigura svojim klijentima vraćanje pozajmljenih sredstava, štednje, isplatu vjerovnika te preuzimanje rizika u slučaju likvidacije[37].

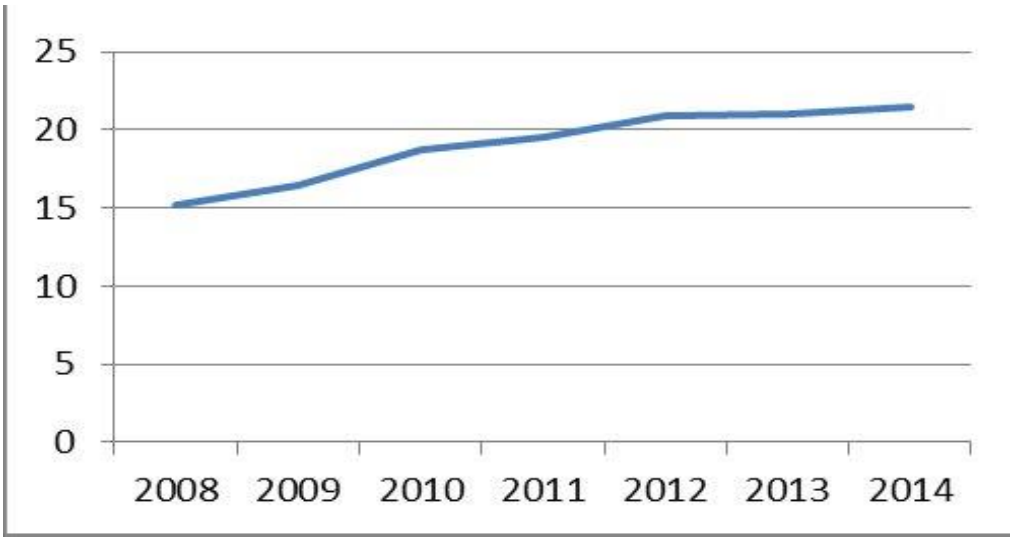
[36] Hrvatska narodna banka, Standardni prezentacijski format, Hrvatska narodna banka, Zagreb, 2015., str. 67.

„Adekvatnost kapitala je skup izračuna s kojima se definira potreba za kapitalom s obzirom na poslovanje banke“[38]. Što je pokazatelj veći, to znači da su banke više otpornije na šokove koji mogu nastati, odnosno, u stanju su pokriti potencijalne gubitke iz vlastitih sredstava. Prikazuje se i izračunava u postotcima te je svakoj državi propisana. Formula za izračun[39]:

$$\frac{jamstveni\ kapital * 100}{ukupno\ ponderirano\ poslovanje} \quad (8)$$

U nastavku slijedi prikaz kretanja stope adekvatnosti kapitala.

Grafikon 8. Stopa ukupnog kapitala (stopa adekvatnosti kapitala) od 2008. do 2014. godine (u %)

Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Zagreb, broj 17-28.

U 2008. godini ostvaren je značajan rast stope ukupnog kapitala u odnosu na prethodne godine. Povećanje udjela kapitala u strukturi pasive banke posljedica je supstitucije inozemnog zaduživanja kapitalnim ulaganjima[40]. Na povoljno kretanje kapitala utjecale su odluke banaka o zadržavanju većeg dijela dobiti ostvarene u 2007. godini[41]. Gotovo 80%

[37] Greuning van Hennie, Bratanović-Brajović, Sonja, Analiza upravljanja bankovnim rizicima, MATE d.o.o., Zagreb, 2006., str. 102.
[38] Gregurek, Miroslav, Vidaković, Neven, Bankarsko poslovanje, Visokoučilište EFFECTUS, Zagreb, 2013., str. 419.
[39] loc. cit.
[40] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 17., str. 31.
[41] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 17., str. 32.

dobiti koristile su za jačanje pozicija kapitala[42]. Rast jamstvenog kapitala posljedica je provedene dokapitalizacije[43]. Zakonski propisan minimum adekvatnosti kapitala u 2008. godini bio je 10%, te su stope adekvatnosti kapitala u većini banaka radi izvršene dokapitalizacije bile iznad minimalno potrebne[44]. U 2008. godini iznosila je 15,16% i od tada konstantno raste. I dalje, u 2009. godini banke ostvaruju stopu adekvatnosti kapitala iznad minimalno potrebne. U 2010. godini, utvrđena je minimalna stopa adekvatnosti kapitala te je ista iznosila 12%[45]. U 2012. godini nastavio se rast stope adekvatnosti kapitala četvrtu godinu za redom. Sve banke poslovale su sa stopom većom od minimalno propisane[46]. Kroz 2013. i 2014. godinu i dalje se nastavlja trend rasta stope adekvatnosti kapitala. Iz navedenog možemo zaključiti kako su banke, kroz promatrane godine, ostvarile rast stope potrebnog kapitala, što se naravno odražava na porast sigurnost poslovanja banaka.

4.2. Kretanje cijena dionica najvećih banaka (PBZ, Zaba)

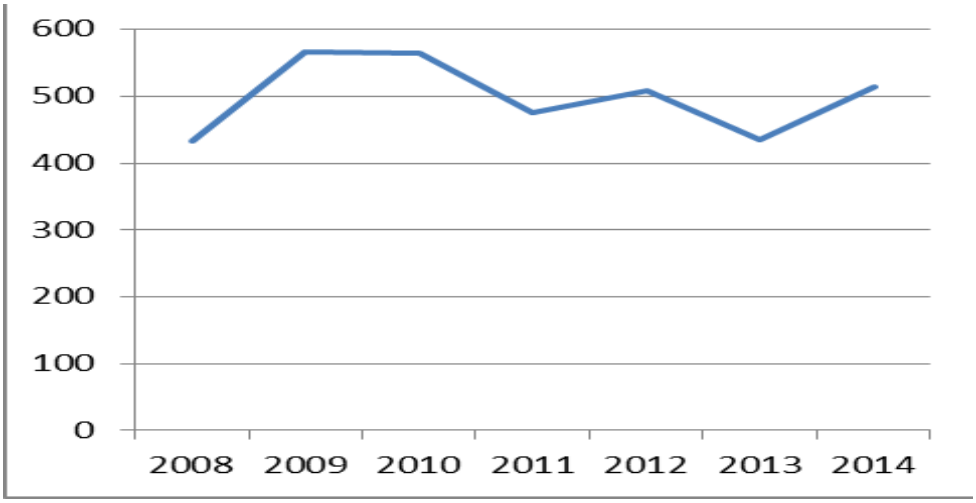
Ključnim ciljem banke smatra se povećanje vrijednosti dionica banke, čiju vrijednost možemo utvrditi na tržištu kapitala. Naime, sveobuhvatni indeks cijena dionica hrvatskog bankarskog sektora se ne izračunava pa su zbog toga odabrane banke s najvećim udjelom imovine osim toga sve banke u Hrvatskoj niti ne kotiraju na burzi pa im je nemoguće utvrditi tržišnu cijenu. Može se reći, kako vrijednost dionice raste tek onda kada raste i bankovna zarada te kada banka uspijeva reducirati rizik.

Prema podacima dostupnim na Zagrebačkoj burzi, izvršena je analiza kretanja dionica Privredne banke Zagreb i Zagrebačke banke, kao dvije najveće hrvatske banke, za razdoblje od 2008. godine do 2014. godine. Porastom profitabilnosti, raste vrijednost dionice banke te vlasnici tj. dioničari tih banaka ostvaruju veću dobit.

[42] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 17., str. 32.
[43] loc. cit.
[44] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 17., str. 35.
[45] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 21., str. 2.
[46] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 25., str. 3.

U nastavku slijedi prikaz kretanja dionice Privredne banke Zagreb.

Grafikon 9. Kretanje cijena dionica Privredne banke Zagreb na dan 31.12. od 2008. do 2014 godine (u kn)

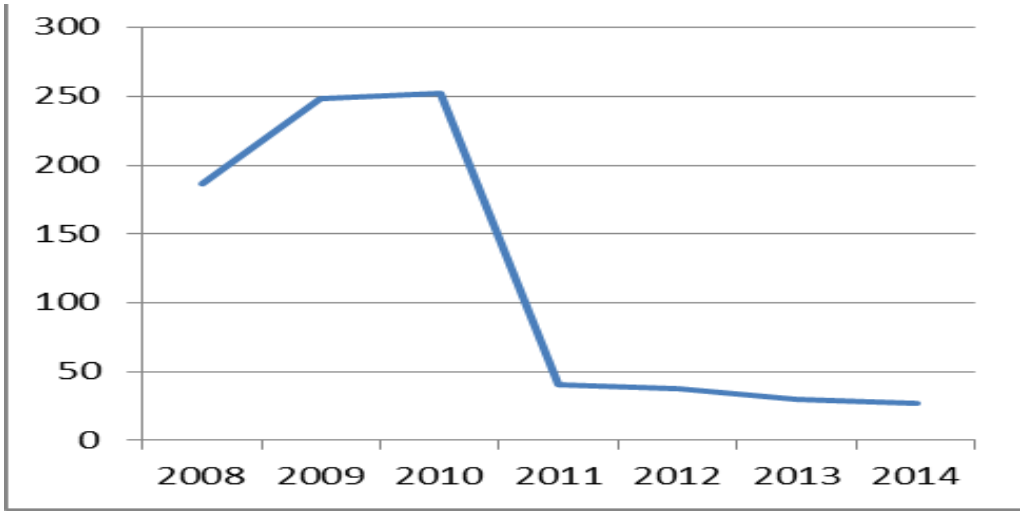

Izvor: Izrada autorice prema podacima dostupnim na Zagrebačkoj burzi.

Kao što se može vidjeti iz grafikona, cijena dionice Privredne banke Zagreb mijenjala se kroz promatrano razdoblje. U 2009. godine cijena dionice porasla je u odnosu na 2008. godinu, zatim pada do 2011. godine te ponovno bilježi povećanje. U 2013. godini trend pada se ponovno nastavlja te se tek u 2014. godini može uočiti povećanje cijene dionice.
U nastavku slijedu grafički prikaz cijene dionice Zagrebačke banke u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

U nastavku slijedi prikaz kretanja dionice Zagrebačke banke.

Grafikon 10. Kretanje cijene dionice Zagrebačke banke na dan 31.12. od 2008. do 2014. godine (u kn)

Izvor: Izrada studenta prema podacima dostupnim na Zagrebačkoj burzi.

Kao što je uočljivo iz grafikona, dionica Zagrebačke banke imala je svoju najveću vrijednost 2010. godine. U godinama prije, cijena dionice je bila niža. U 2011. godini Uprava i Nadzorni odbor Zagrebačke banke d.d. odlučili su povećati temeljni kapital. Temeljeni kapital povećao se korištenjem višegodišnje zadržane dobiti Banke koja je ostvarena prethodnih godina i koja nije isplaćivana dioničarima u obliku dividende. Povećanjem temeljnog kapitala izdane su nove redovne dionice, koje su raspoređene svim dioničarima. Nove dionice pripale su dioničarima Banke srazmjerno njihovom udjelu u dosadašnjem temeljnom kapitalu, tako da su nakon povećanja temeljnog kapitala svi dioničari Banke zadržati svoje postojeće udjele u ukupnom njenom temeljnom kapitalu. Povećanjem temeljnog kapitala iz vlastitih sredstava i bez dodatnih uplata dioničara, restrukturirao se jamstveni kapital Banke, pa je udjel uplaćenog i upisanog temeljnog kapitala u njenom jamstvenom kapitalu značajno porasto[47].

Posljednjih godina cijena dionice nije se značajnije mijenjala. Općenito, promatrajući tržišne cijene dionica dvije najveće banke u Hrvatskoj u promatranom razdoblju, može se zaključiti da one ukazuju na stabilnost bankarskog sektora u Hrvatskoj.

[47] http://www.zse.hr/userdocsimages/novosti/oysGfzJI4CXNUBZx9owDIA==.pdf [pristupljeno dana: 08.10.2010.]

4.3. Profitabilnost imovine - ROA

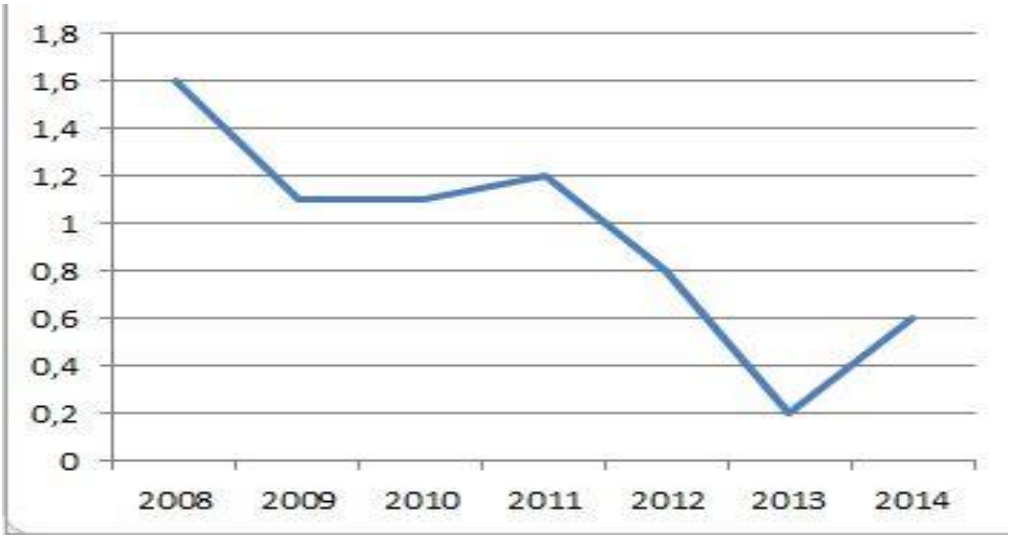
Profitabilnost imovine (ROA) pokazuje nam koliko je određeno poduzeće, u ovom slučaju banka, sposobno korištenjem raspoložive imovine ostvariti dobit, odnosno ukazuje na to koliko je banka bila sposobna u konvertiranju aktive u neto dobit.[48]

U nastavku slijedi formula za izračun pokazatelja ROA koja glasi[49]:

$$\textbf{ROA} = \frac{neto\ dobit}{aktiva} \qquad (9)$$

Slijedi prikaz kretanja pokazatelja ROA prije oporezivanja.

Grafikon 11. Pokazatelji ROA u razdoblju od 2008. do 2014 godine (u %)

Izvor:Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

Pokazatelj ROA u 2008. godini bilježi rekordnih 1,6% i od tada konstantno pada. Rast cijena kredita i poboljšanje ocjene stupnja njihove naplativosti rezultiralo je povećanjem kretanja pokazatelja ROA[50]. Na takav iznos kretanja pokazatelja ROA u 2008. godini utjecao

[48] Rose, Peter, S., op. cit. str. 158.
[49] loc. cit.
[50] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 17., str.19.

je porast dobiti banaka uz istodobni usporeni rast aktive[51]. U 2009. godini, pod utjecajem pada dobiti, dolazi do smanjenja pokazatelja ROA. Smanjena je dobit banaka zbog troškova rezerviranja za gubitke i zbog pada neto kamatnog prihoda koji je bio posljedica bržeg rasta kamatnih troškova od rasta kamatnih prihoda. Kamatni prihodi sporije su se kretali radi slabijeg odobravanja kredita dok su kamatni troškovi rasli su poradi otežanih uvjeta financiranja[52]. U 2010. godini dolazi do pada kamatnih stopa što nepovoljno utječe na pokazatelje profitabilnosti. Trend smanjenja nastavljao se i kroz 2011. godinu. U 2012. godini smanjene su poslovne aktivnosti poradi utjecaja financijske krize koja je nepovoljno utjecala na pokazatelje profitabilnosti[53]. Smanjile su se sve marže, posebice neto kamatne. Također, porasli su i troškovi rezerviranja[54]. U 2013. godini, pokazatelji padaju na najnižu razinu u promatranom razdoblju. Uz smanjenje neto kamatne marže došlo je i do rasta troška rizika[55]. U 2014. godini, pokazatelj ROA raste, ali zbog visokih troškova rezerviranja iznosi svega 0,6% ali je i dalje na relativno niskoj razini u usporedbi s prethodnim godinama[56].

4.4. Profitabilnost kapitala - ROE

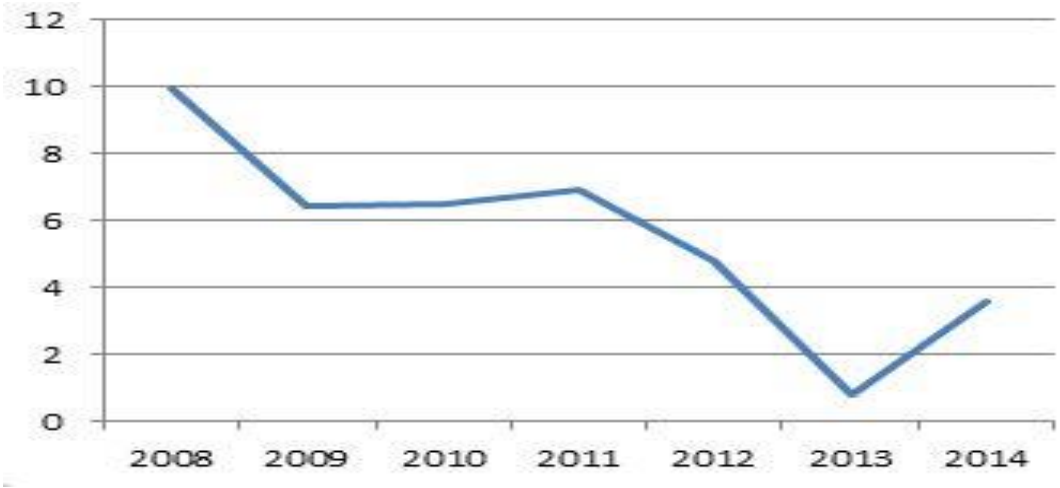
Profitabilnost kapitala (ROE) je „mjera stope povrata koja teče k dioničarima banke. To aproksimira neto beneficije koje su dioničari primili od investiranja svojega kapitala u banku“.[57] Kako je osnovni cilj poslovanja banke povećanje vrijednosti za dioničare, ovaj pokazatelj je najbolja mjera uspješnosti banke. Formula za izračun je[58]:

$$\textbf{ROE} = \frac{neto\ dobit}{ukupni\ vlasnički\ kapital} \qquad (10)$$

[51] loc. cit.
[52] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 19., str. 22.
[53] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 25., str. 1.
[54] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 25., str. 16.
[55] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 27., str. 22.
[56] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 28., str. 13.
[57] Rose, Peter, S., loc. cit. str. 158.
[58] loc. cit.

U nastavku slijedi prikaz kretanja pokazatelja ROE u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 12. Pokazatelj ROE u razdoblju od 2008. do 2014. godine (u %)

Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

Tijekom promatranog razdoblja vidljivo je da i pokazatelj ROE ostvaruje slično kretanje kao i pokazatelj ROA, odnosno tijekom promatranog razdoblja isti kontinuirano pada. Izuzev u 2011. godini i 2014. godini.

Budući da je i za pokazatelj ROE i ROA poželjno je da budu što veći, jasno je da u promatranim godinama imaju nepovoljne postotke u odnosu na godine prije financijske što ukazuje na smanjenje profitabilnosti banaka odnosno da je financijska kriza utjecala na njihovu profitabilnost .

4.5. Operativni prihod

Operativni prihodi su oni prihodi koje banka ostvaruje izvršavanjem sljedećih usluga[59]:

- Prihodi od poslovanja s devizama – provizije, naknade iz poslovanja s devizama;
- Naknade po kreditima – naknade po kreditima koje nisu vezane za kamatu na kredite i poslove lizinga;
- Naknade po izvanbilančnim poslovima – naknade i provizije vezane uz izvanbilančne instrumente;
- Naknade za izvršene usluge – naknade za usluge naplate naloga,čekova i slično;

[59] Kandžija, V., Živko, I., op. cit., str. 328.

- Prihodi iz poslova trgovanja – prihodi koji se ostvaruju na stavke aktive namijenjene za poslove trgovanja;
- Ostali operativni prihodi.

U nastavku slijedi prikaz formula za izračun neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda. Formula za izračun neto kamatnog prihoda glasi[60]:

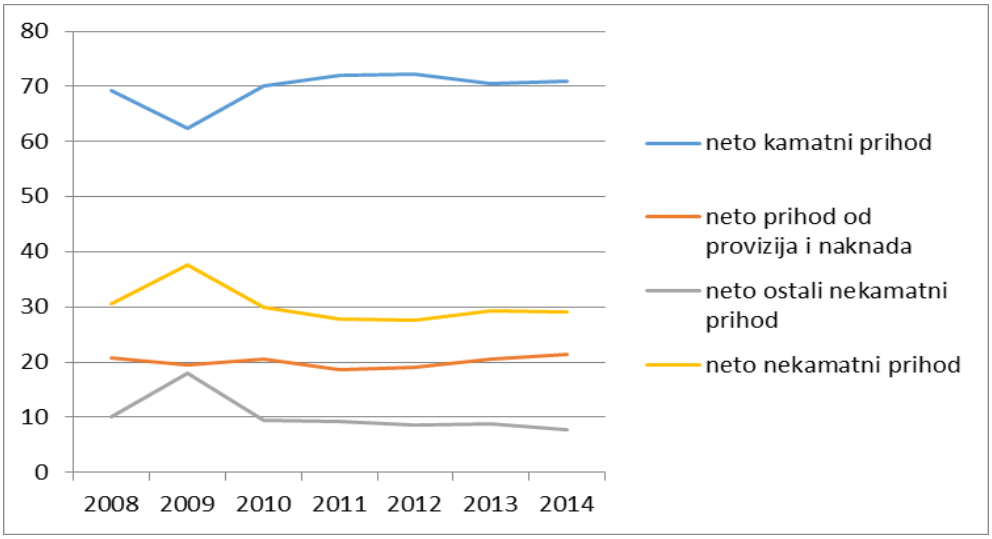
$$\textit{Neto kamatni prihod} = \textit{kamatni prihod} - \textit{kamatni trošak} \qquad (11)$$

Formula za izračun neto nekamatnog prihoda glasi[61]:

$$\textit{Neto nekamatni prihod} = \textit{nekamatni prihodi} - \textit{nekamatni troškovi} \qquad (12)$$

U nastavku slijedi prikaz operativnih prihoda banke koje čine neto kamatni prihod, neto prihod od provizija i naknada te neto ostali nekamatni prihod i neto nekamatni prihod.

Grafikon 13. Operativni prihod banaka u razdoblju od 2008. do 2014. godine (u %)

Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

[60] Rose, Peter, S., op. cit. str. 137.
[61] loc. cit.

U 2008. godini, poslovanje banaka bilo je usmjereno na kreditiranje[62]. Zbog smanjenja depozita trgovačkih društava, ukupni depoziti ostvarili su blagi pad, dok su depoziti stanovništva značajni porasli[63]. Zbog fokusiranja na kreditno poslovanje, neto prihod kamata kao zbroja neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda povećao se u odnosu na 2007. godinu, zahvaljujući ponajprije rastu neto kamatnog prihoda[64]. On je porastao za 16,4%, dok je neto nekamatni prihod porastao za 7,1% te su time izazvane promjene u strukturi neto prihoda. Na kraju 2009. godine, kamatni prihodi banaka povećali su se za 4,9% u odnosu na 2008. godinu. Povećanje kamatnih prihoda može se pripisati povećanoj cijeni kredita, posebice povećanju kamatnih stopa na dugoročne kredite[65]. Neto prihodi od provizija i naknada na kraju 2009. godine smanjili su se[66]. Važan utjecaj na rast neto prihoda banaka imao je porast ostalih nekamatnih prihoda za gotovo 50,0%[67]. Nekamatni troškovi smanjili su se za 27,0%. Kamatni troškovi porasli su za 12,4% kao posljedica porasta kamatnih troškova na osnovi depozita[68]. Opći administrativni troškovi i amortizacija ostali su na istoj razini kao i u 2008. godini. U 2010. godini, smanjeni su ostali nekamatni prihodi za 37,9%. Jedini prihod koji su banke povećale u odnosu na 2009. godinu bili su prihodi od provizija i naknada te su porasli za 3,1%. Od troškova, smanjili su se kamatni troškovi, u manjoj mjeri troškovi provizija i naknada te ostali nekamatni troškovi. U 2011. godini, došlo je do povećanja neto kamatnog prihoda za 5,8% što je utjecalo na ukupni financijski rezultat banaka. Posljedica je to jačanja kreditne aktivnosti[69]. Banke su na početku godine ostvarile velike uštede na ukupnim kamatnim troškovima, dok su u drugoj polovici godine porasli troškovi financiranja na inozemnom tržištu[70]. Smanjili su se prihodi od provizija i naknada, što je utjecalo na niži nekamatni prihod. Neto ostali nekamatni prihod smanjen je za 13,7%. U 2012. godini dolazi do smanjenja neto prihoda od provizija, dok su ostali neto nekamatni prihodi porasli. U 2013. godini operativni prihod banaka smanjio se za 3,1% radi smanjenja neto kamatnog prihoda. Neto prihod od provizija i naknada te neto ostali nekamatni prihodi ostvarili su blago povećanje. Radi njihova blagog povećanja, ukupan rezultat nije bio velik. Kamatni prihodi smanjili su se za 7,6%. Ključni učinak na pad kamatnih prihoda imao je pad kamatnih prihoda

[62] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 17., str. 19.
[63] loc. cit.
[64] ibidem. str. 40.
[65] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 18., str. 1.
[66] ibidem. str. 20.
[67] ibidem.str. 21.
[68] loc. cit.
[69] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 22., str. 1.
[70] ibidem. str. 20.

od kredita za 9,1%. Kamatni prihodi od preostalih odrednica ostali su nepromijenjeni[71]. Kamatni troškovi banaka u 2014. godini smanjili su se za 11,1%. Najveću važnost imalo je smanjenje troškova oročenih depozita, posebice smanjenje troškova oročenih depozita stanovništva (14,6%)[72]. Kamatni prihodi banaka niži su za 4,8% radi smanjenja kamatnih prihoda od imovine u portfelju kredita i potraživanja. Uštede na kamatnim troškovima nadmašile su učinke pada kamatnih prihoda pa je ojačao neto kamatni prihod. Niži troškovi provizija i naknada rezultat su manjih troškova platnog prometa. Također, ostvarene su i uštede kod općih administrativnih troškova i amortizacije[73].

Temeljem do sada navedenog moguće je zaključiti da su neto kamatni prihodi, neto prihodi od provizija i naknada, neto ostali nekamatni prihodi, te neto kamatni prihodi u promatranom razdoblju ostvarivali stabilna kretanja. Moglo bi se reći da se poslovanje banaka prilagodilo krizi koja od 2008. godine postoji u hrvatskom gospodarstvo.

4.6. Troškovna efikasnost

Smanjenjem općih troškova poslovanja, dolazi do povećanja troškovne efikasnosti, što nastoje ostvariti sve banke. Formula za izračun troškovne efikasnosti glasi[74]:

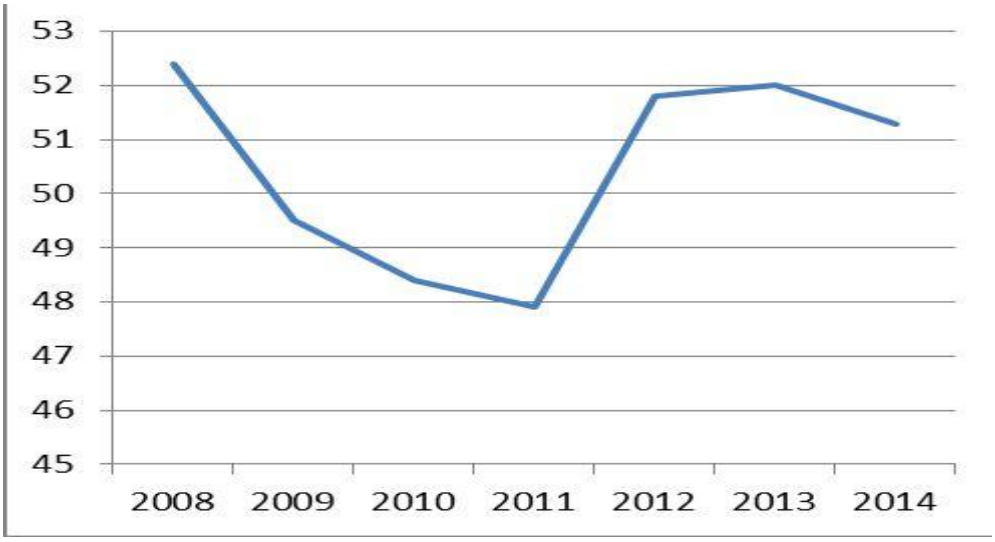
(13)

$$\frac{opći\ troškovi\ poslovanja}{operativni\ prihod}$$

[71] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 27., str. 19.
[72] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 28., str. 10.
[73] ibidem.str. 12.
[74] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 28.

U nastavku slijedi prikaz kretanja troškovne efikanosti u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 14. Troškovna efikanost banaka u razdoblju od 2008. do 2014. godine (u %)

Izvor:Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

Zbog manjeg rasta neto prihoda od rasta općih troškova poslovanja, dolazi do blagog smanjenja troškovne efikasnosti banaka u 2009. godini[75]. Zbog navedenog pada prihoda u 2009. godini u odnosu na 2008. godinu, banke su morale utjecati na rast općih troškova poslovanja, što su velike banke u 2010. godini i uspjele te time poboljšale svoju troškovnu efikasnost[76]. Nadalje, 2011. godine, banke su uspjele poboljšati troškovnu efikasnost. Tek na kraju godine ostvarile su smanjenje troškovne efikasnosti za 0,6 postotnih bodova u odnosu na 2010. godinu. Velike banke su za pokriće troškova poslovanja koristile 43,5% neto prihoda. 2012. godine banke su za pokriće operativnih troškova poslovanja koristile 49,6% neto dobiti.[77] Za pokriće troškova rezerviranja, velike banke koristile su 40,9% dobiti[78]. Omjer troškova rezerviranja i neto prihoda iz poslovanja porastao je s 44,4% u 2011. godini na 54,2% u 2012. godini. Velik utjecaj na kretanje tog omjera imao je pad neto prihoda iz poslovanja.[79]. Omjer općih troškova poslovanja i operativnog prihoda pogoršao se s 51,8% koliko je iznosio u 2012. godini na 52,0% u 2013. godini. Posljedica je to smanjenja

[75] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 19., str. 19.
[76] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 23., str. 30.
[77] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 25., str. 22.
[78] loc. cit.
[79] loc. cit.

operativnog prihoda[80]. U 2014. godini banke uspijevaju poboljšati troškovnu efikasnost u odnosu na 2013. godinu. Omjer općih troškova poslovanja i operativnog prihoda smanjio se s 52,0% na 51,3%.

Iz svega navedenog može se zaključiti kako je troškovna efikasnost banaka ipak na stabilnoj razini. Unatoč znatnim pogoršanjima koja su iskazana, posebice u 2011. godini, banke su uspjele stabilizirati troškovnu efikasnost, te je ona u zadnjim promatranim godinama zadovoljavajuća. Kretanje troškovne efikasnosti ukazuje na stabilno poslovanje banaka.

4.7. Neto kamatna marža

Neto kamatna marža, neto nekamatna marža te kamatna marža banaka mjere su efikasnosti koje nam ukazuju na to koliko je menadžment banke sposoban zadržati rast prihoda u odnosu na rast troškova.

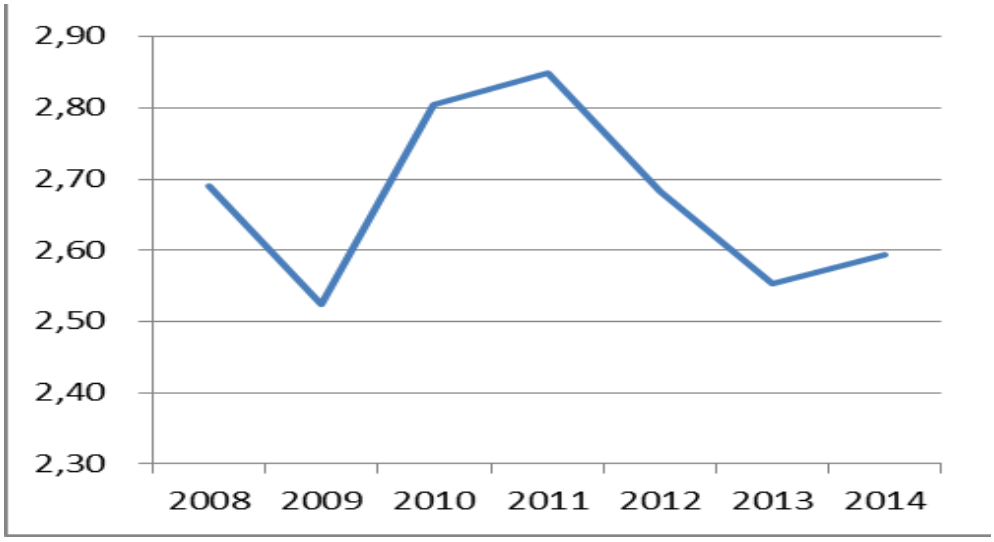
„Neto kamatna marža mjeri koliko je veliku razliku između kamatnih prihoda i kamatnih troškova menadžment bio u stanju ostvariti preko bliske kontrole kroz bankovnu prihodonosnu aktivu i kroz praćenja najjeftinijih izvora financiranja“[81]. Porastom neto kamatne marže, povećava se ukupni profit banke. Neto kamatna marža određena je strukturom bilance i kamatnim stopama koje se mijenjaju na pojedine stavke aktive odnosno pasive. Izračunava se u postotcima. Formula za izračun glasi[82]:

$$\frac{kamatni\ prihodi - kamatni\ troškovi}{ukupna\ imovina} * 100 \quad (14)$$

[80] Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 27., str. 23.
[81] Rose, S.,P., op. cit., str. 159.
[82] loc. cit. str.

U nastavku slijedi prikaz kretanja neto kamatne marže u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 15. Neto kamatna marža u razdoblju od 2008. do 2014. godine (u %)

Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

Porast neto kamatne marže ukazuje nam na povećanje profitabilnosti banaka tako je ista u 2008. godini iznosila 2,69%, te u 2009. godini ostvarila pad u odnosu na 2008. godini da bi potom porasla tijekom 2010. i 2011. godine. Tijekom 2012. i 2013. godini dolazi do smanjenja na 2,55% da bi se njezin rast ponovno ostvario u 2014. godini. I ovdje se može zaključiti da je kretanje neto kamatne marže tijekom promatranom razdoblja bilo uglavnom stabilno.

4.8. Neto nekamatna marža

„Neto nekamatna marža mjeri iznos nekamatnih prihoda koji dolaze iz naknada za depozitne usluge i ostalih naknada za usluge koje je banka bila u mogućnosti prikupiti relativno prema iznosu prisutnih nekamatnih troškova“[83]. Formula za izračun glasi[84]:

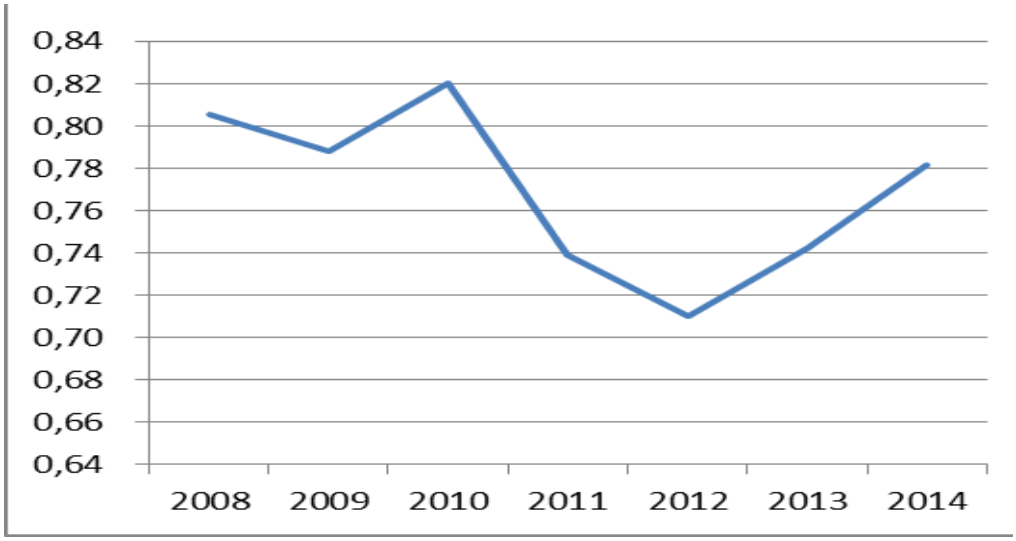
(15)

$$\frac{nekamatni\ prihodi - nekamatni\ rashodi}{ukupna\ aktiva^2}$$

[83] loc. cit. str.159.
[84] ibidem. str. 216.

U nastavku slijedi prikaz grafikona neto nekamatne marže u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 16. Neto nekamatna marža u razdoblju od 2008. do 2014. godine (u%)

Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

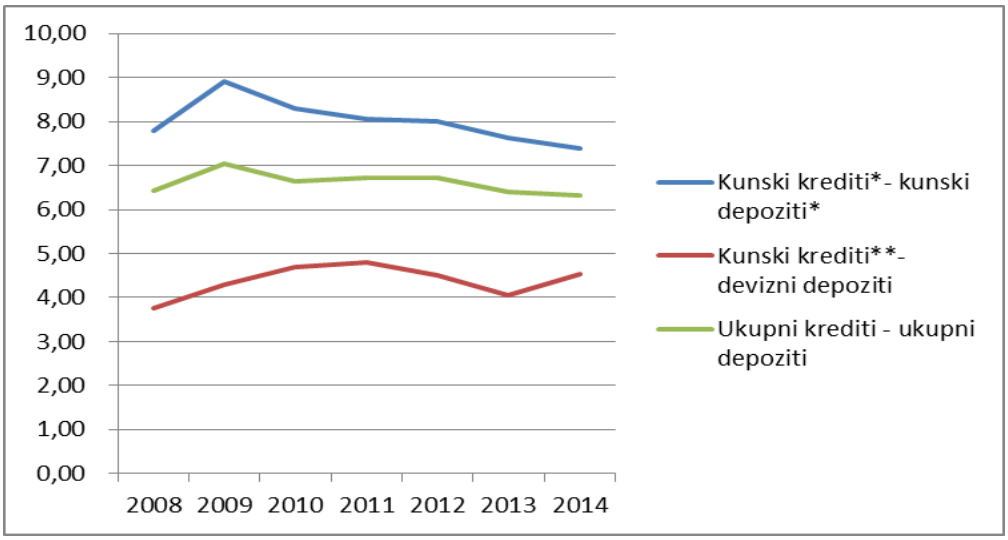
Tijekom promatranog razdoblja može se primijetiti smanjenje neto nekamatne marže u razdoblju od 2008. do 2012. godine da bi potom počela rasti. I ovdje se može zaključiti da do velikih promjena u kretanju neto nekamatne marže banaka u promatranom razdoblju nije bilo.

4.9. Kamatna marža

Svaka banka nastoji održati snažnu i stabilnu maržu. Analizom kamatne marže ukazuje se na učinak trenutne strukture kamatnih stopa.

U nastavku slijedu prikaz kretanja kamatne marže banaka u razdoblju od 2008. do 2014. godine.

Grafikon 15. Kamatna marža banaka u razdoblju od 2008. do 2014. godine (u%)

Napomena:*= bez valutne klauzule, **= s valutnom klauzulom

Izvor: Izrada autorice prema: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, brojevi od 17 do 28.

Moguće je primijetiti relativno slična kretanja kamatne marže na kunske kredite i depozite bez valutne klauzule s kamatnom maržom na ukupne kredite i ukupne depozite. Najviša razina kamatne marže ostvarena je na kunske kredite i depozite bez valutne klauzule pri čemu se i kod kamatne marže na kunske kredite i depozite bez valutne klauzule te kamatne marže na ukupne kredite i depozite može primijetiti da nakon 2009. godine dolazi do njihova trenda pada. Ponešto je različito kretanje kada je u pitanju kamatna marža na kunske kredite s valutnom klauzulom i devizne depozite. Naime, ista se kretala na najnižoj razini ali se može primijetiti njezin trend rasta do 2011. godine da bi potom uslijedio trend njezina pada u narednim godinama. Općenito gledajući, moguće je zaključiti da su sve tri kamatne marže banaka zapravo ostvarivale u promatranom razdoblju relativno stabilna kretanja.

5. Zaključak

U ovom Završnom radu objašnjeno je koja su i što su to temeljna financijska izvješća banaka. Za temeljna financijska izvješća banaka kaže se da su glavni izvor informacija o poslovanju određene banke te da su dužni pružiti istinit i objektivan prikaz poslovanja. Kao dva najvažnija financijska izvješća banke navedeni su bilanca i račun dobiti i gubitka, a potom i izvještaj o novčanom tijeku te izvještaj o promjenama glavnice. Bilanca se definira kao sustavan pregled imovine, obveze i kapitala, dok je račun dobiti i gubitka prikaz prihoda, rashoda i financijskog rezultata, kao razliku između prihoda i rashoda u određenom obračunskom razdoblju, najčešće, jednoj kalendarskoj godini.

Potom, nakon što su definirani temeljni financijski izvještaji, utvrđeno je kako je važno da ti isti financijski izvještaji budu strogo kontrolirani i regulirani jer pružaju informaciju o poslovanju banke, kako internim tako i eksternim korisnicima bankarskih usluga. Nakon toga, definirani su rizici s kojima se susreću banke u svom poslovanju.

Promatrajući kretanja općih pokazatelja poslovanja, uočeno je kako većina ostvaruje stabilna i povoljna kretanja. Broj banaka kroz godine se smanjivao, no i dalje na stabilnoj razini. Učinkovitost zaposlenika u bankama se povećava. Vlasnička struktura banaka u promatranim godinama nije se bitno mijenjala te ostvaruje stabilna kretanja. Promatrajući indeks koncentracije na razini dvije i četiri najveće hrvatske banke, uočeno je da je da se indeks koncentracije dvije najveće banke kreće na razini 40%, dok se indeks četiri najveće banke kreće na razini od 60%, što predstavlja relativno visoku koncentraciju, pa se može smatrati da hrvatsko bankarsko tržište ima karakteristike oligopolističkog tržišta. Pokazatelj HHI imovina ostvaruje povoljna kretanja u promatranim godinama te ukazuje na to da je hrvatsko bankarsko tržište daleko od monopola. Promatrajući trend kretanja financijske poluge uočeno je da se količina kapitala banaka u odnosu na njihovu ukupnu imovinu povećava te zaduženost banke temeljem ovog pokazatelja raste. Rast stope potrebnog kapitala odrazio se na porast sigurnosti poslovanja banaka. Tržišne cijene dionica dviju najvećih hrvatskih banaka ostvarile su povoljna kretanja u promatranom razdoblju. Operativni prihod banaka stabilno se kretao, odnosno poslovanje banaka prilagodilo se krizi koja od 2008. godine djeluje u Hrvatskoj, dok su banke uspjele stabilizirale svoju troškovnu efikasnost, smanjujući opće troškove poslovanja. Neto kamatna marža i kamatna marža banaka ostvarile su stabilna kretanja, dok u kretanju neto nekamatne marže nije došlo do značajnijih promjena. Unatoč zaključku da većina promatranih pokazatelja u promatranom razdoblju ostvaruju stabilna kretanja ipak se promatrajući grafikone 20. i 21., može uvidjeti da temeljni

pokazatelji profitabilnosti banaka (ROA i ROE) ostvaruju negativne trendove i ukazuju na smanjenje profitabilnosti hrvatskih banaka u razdoblju trajanje gospodarske krize.

U gospodarstvu koje je zahvaćeno krizom, niti bankarski sektor nije mogao uspješno funkcionirati. Kriza je prouzročila pad dobiti banaka, povećao se udio loših kredita u ukupnim kreditima i slične posljedice. Pad BDP-a, također, nepovoljno se odrazio na bankarski sektor. No međutim, bankarski sektor ipak je uspio ostvariti stabilno poslovanje uspoređujući s realnim sektorom. Iako temeljni pokazatelji profitabilnosti banaka ukazuju na nepovoljna kretanja, zaključuje se kako banke u Hrvatskoj bilježe povoljno i stabilno djelovanje, unatoč posljedicama koje je kriza ostavila iza sebe.

Literatura

KNJIGE:

1. Gregurek, Miroslav, Vidaković, Neven, Bankarsko poslovanje, Visoko učilište EFFECTUS, Zagreb, 2013.
2. Greuning, van Hennie, Bratanović-Brajović, Sonja, Analiza i upravljanje bankovnim rizicima, MATE d.o.o, Zagreb, 2006.
3. Horne, James, Financijsko upravljanje i politika, MATE d.o.o, Zagreb, 1993.
4. Kandžija, Vinko, Živko, Ivica, Poslovna politika banaka, Sveučilište u Mostaru i Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru te Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Mostar – Rijeka, 2014.
5. Mishkin, Frederic, S., Ekonomija novca, bankarstva i financijskih tržišta, MATE d.o.o, Zagreb, 2010.
6. Rose, Peter, S., Menadžment komercijalnih banaka, MATE d.o.o, Zagreb, 2003.

ČLANCI:

1. A. Pavković, Instrumenti vrednovanja uspješnosti poslovanja, Pregledni znanstveni članak
2. Briški, D. (1996.): Analiza financijskih izvještaja banke pomoću financijskih pokazatelja, Računovodstvo i financije HZRiF, Zagreb
3. Filipović, Ivica, Oblikovanje računovodstvenog modela informacija za procjenu boniteta i donošenje odluka u međuovisnim poslovnim sustavima, doktorska disertacija, Ekonomski fakultet Split, Split, 2006.
4. Hrvatska narodna banka, Bilten banaka, Hrvatska narodna banka, 2008., br. 17.
5. Hrvatska narodna banka, Bilten banaka, Hrvatska narodna banka, 2009., br. 19.
6. Hrvatska narodna banka, Bilten banaka, Hrvatska narodna banka, 2010., br. 21.
7. Hrvatska narodna banka, Bilten banaka, Hrvatska narodna banka, 2011., br. 23.
8. Hrvatska narodna banka, Bilten banaka, Hrvatska narodna banka, 2012., br. 25.
9. Hrvatska narodna banka, Bilten banaka, Hrvatska narodna banka, 2013., br. 26.
10. Hrvatska narodna banka, Bilten banaka, Hrvatska narodna banka, 2014., br. 27.
11. Hrvatska narodna banka, Bilten banaka, Hrvatska narodna banka, 2015., br. 28.

12. Jurman, Antun, Financijski potencijal hrvatskih banaka, obilježja i projekcija rasta,Ekonomska istraživanja, 2009.
13. Pejić-Bach, M., Determinante profitabilnosti banaka u Hrvatskoj, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, 2009.

OSTALO:

1. Međunarodni računovodstveni standardi, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2000.
2. Rakijašić, J., Međunarodni standardi financijskog izvještavanja MSFI, TEB-poslovno savjetovanje, Zagreb, 2007.

INTERNET:

1. Hrvatska narodna banka, http://www.hnb.hr/
2. Privredna banka Zagreb, http://www.pbz.hr
3. Zagrebačka banka, http://www.zaba.hr/
4. Zagrebačka burza, http://zse.hr/

Popis grafikona:

Grafikon 1. Opći pokazatelji poslovanja - Broj banaka.....11

Grafikon 2. Opći pokazatelji poslovanja - Ukupna imovina banaka (u mlrd. kn)..... 12

Grafikon 3. Opći pokazatelji poslovanja - Imovina po zaposlenom (u%) 13

Grafikon 4. Opći pokazatelji poslovanja - vlasnička struktura banaka (u %) 14

Grafikon 5. Opći pokazatelji poslovanja – Indeks koncentracije (u %)..... 16

Grafikon 6. Opći pokazatelji poslovanja – HHI 17

Grafikon 7. Opći pokazatelji poslovanja – Financijska poluga (u %)..... 18

Grafikon 8. Opći pokazatelji poslovanja - Stopa ukupnog kapitala (u %) 19

Grafikon 9. Kretanje cijena dionica Privredne banke Zagreb 21

Grafikon 10. Kretanje cijena dionica Zagrebačke banke..... 22

Grafikon 11. Pokazatelji ROA (u %)..... 23

Grafikon 12. Pokazatelj ROE (u %) 25

Grafikon 13. Operativni prihod banaka (u %)..... 26

Grafikon 14. Troškovna efikasnost banaka (u %) 29

Grafikon 15. Neto kamatna marža(u%)..... 31

Grafikon 16. Neto nekamatna marža (u %)..... 32

Grafikon 17. Kamatna marža banaka (u %) 33

Sažetak – Pokazatelji profitabilnosti hrvatskih banka

Temeljna financijska izvješća banaka glavni su izvor informacija o poslovanju određene banke te su dužni pružiti istinit i objektivan prikaz poslovanja. Dva najvažnija financijska izvješća banke su bilanca i račun dobiti i gubitka, a potom i izvještaj o novčanom tijeku te izvješaj o promjenama glavnice. Važno je da budu strogo kontrolirani i regulirani jer pružaju informaciju o poslovanju banke, kako internim tako i eksternim korisnicima bankarskih usluga te je bitno da se izračunavaju jednakim postupkom kako ne bi došlo do donošenja krivog zaključka.

Rizike u poslovanju banaka mogu se podijeliti u dvije skupine i to sistemski i nesistemski rizik. Najvažniji opći pokazatelji poslovanja banke su: broj banaka, ukupna imovina banaka, imovina po zaposlenom, financijska poluga i stopa adekvatnosti jamstvenog kapitala. Utvrđeno je kako se broj banaka kroz godine smanjivao, kako je glavni razlog smanjenja ukupne imovine banaka negativno kretanje neto kredita. Također, utvrđeno je i da je hrvatsko tržište oligopolističko budući da se prema podacima iz 2014. godine zaključuje kako četiri najveće banke reguliraju hrvatsko bankarsko tržište. Analizom pokazatelja profitabilnosti, zaključeno je kako se najvažniji pokazatelji profitabilnosti banaka, ROA i ROE, kroz promatrane godine smanjuju, operativni prihod kroz godine se povećavao te su banke uspjele poboljšati svoju troškovnu efikasnost. Unatoč lošim kretanjima ključnih pokazatelja, hrvatske banke i dalje posluju u stabilnim uvjetima.

Ključne riječi: temeljna financijska izvješća, bilanca, račun dobiti i gubitka, opći pokazatelji poslovanja, pokazatelji profitabilnosti

Summary – Profitability ratios of Croatian banks

Basic financial statements of banks are the main source of information on business of a particular bank and are obligated to provide true and fair view of the business. The two most important bank's financial statements are balance sheet and income statement, then the cash flow statement and statement of changes in equity. It is important for them to be strictly controlled and regulated because they provide information on the bank's operations, both to internal and external users of banking services, and it is essential to be calculated the same way as to avoid making the wrong conclusion.

Risks in bank operations can be divided into two groups and they are systemic and non-systemic risk. The most important general indicators of the bank's operations are: the number of banks, the total assests of banks, assets per employee, financial leverage and capital adequacy ratio. It has been determined that the number of banks decreased over the years, as the main reason for the decrease in total bank assets was a negative trend in net loans. Also, it has been established that the Croatian market is oligopolistic because the data from 2014 concludes that four major banks regulate the Croatian banking market. Analysing indicators of profitability, it was concluded that the most important indicators of bank profitability, ROA and ROE decrease through observed years, operating income increased through the years and banks have managed to improve the efficiency of its cost. Despite the bad trends of key performance indicators, Croatian banks continue to operate in a climate of stability.

Keywords: *basic financial reports, balance sheet, income statement, general business indicators, profitability indicators*

Prilog 1.

Tablica 1. Najznačajniji pokazatelji poslovanja banke

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
Postupak izračunavanja pokazatelja odnosa u bilanci banke		
odnos kapitala i ukupne aktive	kapital	ukupna aktiva
odnos ukupnih obveza i ukupnih aktiva	ukupne obveze	ukupna aktiva
koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	fiksna imovina	kapital
koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu i udjele	fiksna imovina uvećana za udjele	kapital
stupanj samofinanciranja klijenata	komercijalna aktiva	komercijalna pasiva
Postupak izračunavanja pokazatelja odnosa u računu dobiti i gubitka banke		
ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi
odnos kamatnih prihoda i kamatnih troškova	kamatni prihodi	kamatni troškovi
odnos ukupnih prihoda i troškova	ukupni prihodi	operativni troškovi uvećani za vrijednosna usklađivanja
udio prihoda od naknada i provizija u ukupnim prihodima	prihodi od naknada i provizija	ukupni prihodi
Postupak izračunavanja pokazatelja marže kamata, naknada i operativnih troškova		
marža kamata	neto prihod od kamata	ukupna aktiva
marža naknada	neto prihod od naknada	ukupna aktiva
marža operativnih troškova	operativni troškovi	ukupna aktiva
Postupak izračunavanja pokazatelja prosječnih kamatnih stopa		
prosječna aktivna kamatna stopa	prihodi od kamata	prosječna kamatonosna aktiva
prosječna pasivna kamatna stopa	rashodi od kamata	prosječna kamatonosna pasiva
Postupak izračunavanja pokazatelja profitabilnosti		
profitabilnost imovine (ROA)	dobit prije oporezivanja	ukupna aktiva
profitabilnost kapitala (ROE)	neto dobit	kapital
profitabilnost ulaganja	prihodi od vlasničkih vrijednosnih papira	udjeli

Izvor: Žager,K., Žager,L.: Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, 1999., str. od 111 do 116.

Prilog 2.

Tablica 2. Opći pokazatelji poslovanja banke

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj banaka	34	34	33	32	31	30	28
Ukupna imovina (aktiva) banaka (u mlrd. Kn)	370,09	378,37	391,07	406,94	399,92	397,86	395,90
Imovina po zaposlenom (u %)	16,8	17,4	18	18,6	18,5	18,4	19,1
Vlasnička struktura banaka (u %)							
u domaćem državnom vlasništvu	4,45	4,16	4,27	4,51	4,76	5,28	5,16
u domaćem privatnom vlasništvu	4,92	4,95	5,40	4,85	5,16	5,05	4,77
u stranom vlasništvu	90,63	90,89	90,33	90,65	90,08	89,67	90,08
Index koncentracije (u%)							
dvije najveće banke	41,55	41,73	41,96	42,27	43,28	43,41	43,38
četiri najveće banke	64,82	65,15	65,29	66,43	66,88	66,82	66,52
HHI (Imovina)	1.308,85	1.366,40	1.361,75	1.400,62	1.427,21	1.440,48	1.422,25
Financijska poluga(kapital/ukupna imovina) (u %)	13,02	13,69	13,89	13,79	14,02	14,15	14,04
Stopa ukupnoga kapitala (stopa adekvatnosti jamstvenog kapitala) (u %)	15,16	16,43	18,78	19,55	20,89	21,04	21,43

Izvor: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 17-28.

Prilog 3.

Tablica 3. Pokazatelji profitabilnosti hrvatskih banaka

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
ROA (%) - prije oporezivanja	1,6	1,1	1,1	1,2	0,8	0,2	0,6
ROE (%) - nakon oporezivanja	9,9	6,4	6,5	6,9	4,8	0,8	3,6
Prosječna imovina (mil. Kn)	357.587,19	374.231,79	384.720,88	399.004,41	403.426,68	398.891,76	396.880,76
Prosječni kapital (mil. Kn)	46.550,35	51.250,55	53.451,12	55.033,84	56.555,54	56.433,77	55.732,25
Dobit (gubitak) prije oporezivanja (mil. Kn)	5.736,52	4.215,48	4.303,47	4.660,15	3.390,89	695,38	2.524,54
Dobit (gubitak) poslije oporezivanja (mil. Kn)	4.612,48	3.277,68	3.450,77	3.784,93	2.723,94	477,61	1.982,35
Operativni prihod (%)							
neto kamatni prihod	69,3	62,4	70	72,1	72,3	70,6	71
neto prihod od provizija i naknada	20,7	19,5	20,5	18,7	19,1	20,5	21,4
neto ostali nekamatni prihod	10	18,1	9,4	9,2	8,6	8,9	7,7
neto nekamatni prihod	30,7	37,6	29,9	27,9	27,7	29,4	29,1
Troškovna efikasnost (%)	52,4	49,5	48,4	47,9	51,8	52	51,3
Neto kamatna marža (u %)	2,69	2,52	2,80	2,85	2,68	2,55	2,59
kamatni prihod (u mil. Kn)	21.767,40	22.830,00	21.215,50	21.779,10	21.419,00	19.798,00	18.844,80
kamatni troškovi (u mil. Kn)	11.809,20	13.278,70	10.251,10	10.184,20	10.689,10	9.642,50	8.575,20
Neto nekamatna marža (u %)	0,81	0,79	0,82	0,74	0,71	0,74	0,78
prihod od provizija i naknada (u mil. Kn)	4.342,80	4.302,20	4.434,10	4.296,40	4.161,10	4.274,90	4.378,70
troškovi provizija i naknada (u mil. Kn)	1.362,00	1.319,60	1.225,00	1.288,50	1.320,30	1.321,40	1.283,50
Kamatna marža (u %)							
Kunski krediti*- kunski depoziti*	7,79	8,90	8,29	8,06	7,99	7,63	7,38
Kunski krediti**- devizni depoziti	3,76	4,30	4,69	4,80	4,51	4,04	4,54
Ukupni krediti - ukupni depoziti	6,43	7,03	6,64	6,71	6,71	6,40	6,32

Napomena: *= bez valutne klauzule, **= s valutnom klauzulom

Izvor: Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama, Hrvatska narodna banka, Zagreb, br. 17-28